

Natuur- en Recreatieplan **Westfriesland**

In verbondenheid vooruit!

Natuur- en Recreatieplan Westfriesland

In verbondenheid vooruit!

Inhoud

	Voorwoord	7
1	Introductie	9
2	Onze ambitie	12
3	Kennismaking met Westfriesland	15
4	Analyse van Westfriesland	19
5	Doelen en opgaven	22
6	Ruimtelijke visie	26
7	Organisatie en financiering	30
	Toekomstbeeld	36

Voorwoord Natuur- en Recreatieplan

Voor u ligt het nieuwe Natuur- en Recreatieplan Westfriesland: In verbondenheid vooruit! Ik kan u melden dat ik trots op dit plan ben. De totstandkoming ervan is een toonbeeld van samenwerking van alle betrokken partijen en overheden binnen Westfriesland. Het plan is ontstaan in samenwerking met vele belanghebbenden. De uitvoering ervan kan ook alleen slagen door goede samenwerking. Het Natuur- en Recreatieplan is niet alleen van het Recreatieschap Westfriesland. Het is opgesteld voor, door en is van de hele regio Westfriesland.

Het Natuur- en Recreatieplan vervangt het Landschapsplan West-Friesland en de deelplannen voor het HES- en het Koggegebied. Deze plannen zijn ruim vijftien jaar de matrix geweest voor het Recreatieschap Westfriesland. De tijden zijn echter veranderd. De recreant van nu en van de toekomst heeft andere wensen en eisen. Een nieuw tijdperk, dat vraagt om een revitalisatie van het Landschapsplan. Het resultaat is een plan dat niet alleen een vertaling

is van de ambitie van het Recreatieschap Westfriesland maar ook bijdraagt aan de doelstellingen van het Pact van Westfriesland. Een plan dat aansluit bij het huidige tijdbeeld en toekomstbestendig is. Met dit plan kunnen wij samen met het Recreatieschap weer zo'n tien tot vijftien jaar vooruit.

Dit plan dient als basis voor de inzet van het Recreatieschap en geeft richting aan de koers voor de komende tien tot vijftien jaar. De resultaatgerichte uitwerking van het plan leidt tot kwaliteitsverbetering van ons recreatieve product. In eerste instantie voor ons als bewoners, maar ook voor de bezoekers van buiten de regio.

Graag wil ik mijn dank uitspreken naar de voormalige en huidige bestuursleden van ons Recreatieschap, die mij het vertrouwen hebben gegeven dit plan bestuurlijk te trekken. Ook gaat mijn dank uit naar alle belangenorganisaties, verenigingen, vrijwilligers en andere partijen die betrokken zijn geweest bij de totstandkoming van het plan. Als lid van de stuurgroep, de regionale projectgroep of als aanwezige bij de expertbijeenkomsten.

Tot slot wil ik alle partijen, maar met name de gemeenten en het Recreatieschap Westfriesland, succes en plezier wensen bij de uitvoering van dit prachtige plan.

Gert Jan Nijpels

Bestuurslid Recreatieschap Westfriesland

bestuurlijk trekker van het Natuur- en Recreatieplan Westfriesland

1 Introductie

Natuur en recreatie in Westfriesland

Westfriesland beschikt over een prachtig en afwisselend landschap. Van open agrarische gebieden tot de IJsselmeer- en Markermeerkust. Van kleinschalige natuurgebieden tot waterrijke recreatiegebieden. Westfriesland heeft veel te bieden op het gebied van recreatie en natuur.

Dat is ook nodig voor de ruim 200.000 inwoners van de zeven gemeenten van Westfriesland. Een aantrekkelijk woon- en leefklimaat is essentieel om huidige en toekomstige inwoners te blijven binden aan de regio.

Maar ook voor de bezoekers van buiten. De regio ligt aan de rand van de dynamische Randstad met zijn miljoenen inwoners. Westfriesland is daarbij omringd door grote publiekstrekkingen als Amsterdam en de Noordzeekust. Een aantrekkelijk recreatief aanbod biedt Westfriesland de gelegenheid om nauwere relaties met zijn omgeving aan te gaan.

Natuur- en Recreatieplan

Het Landschapsplan West-Friesland is meer dan vijftien jaar een basis geweest voor het beleid voor natuur, landschap en recreatie in de regio. Het Recreatieschap Westfriesland heeft het Landschapsplan geactualiseerd. De geactualiseerde versie van het Landschapsplan krijgt de naam Natuur- en Recreatieplan Westfriesland. Met een toekomstbestendig Natuur- en Recreatieplan kan het Recreatieschap Westfriesland inspelen op de eisen en wensen van een veranderende maatschappij.

Het Natuur- en Recreatieplan geeft invulling aan de regionale ambitie van Westfriesland op het vlak van natuur, landschap en recreatie voor de komende tien tot vijftien jaar. In de regio is ook veel ambitie voor het uitbouwen van het toerisme. Het Natuur- en Recreatieplan bevat niet de toeristische visie voor de regio maar draagt wel bij aan de toeristische aantrekkelijkheid van Westfriesland.

Het Recreatieschap Westfriesland ziet voor zichzelf een belangrijke taak weggelegd om de regionale ambities te verwezenlijken. Het Recreatieschap Westfriesland is een gemeenschappelijke regeling waarbinnen de zeven Westfriesse gemeenten (Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer en Stede Broec) samenwerken. Doel van de regeling is de behartiging van gemeenschappelijke belangen voor recreatie, landschap en natuur.

Recreanten met op de achtergrond
de Westfriese Omringdijk

Een intensief proces

Het Natuur- en Recreatieplan is tot stand gekomen door het doorlopen van vijf werkstappen.

Het is het resultaat van een intensief proces met veel partijen met betrokkenheid bij dit thema. Via diverse gesprekken en interactieve bijeenkomsten zijn belanghebbenden gevraagd om mee te denken over de toekomst van natuur en recreatie in Westfriesland. Gemeenten, terreineigenaren, belangenbehartigers, inwoners en ondernemers hebben zo een wezenlijke bijdrage geleverd aan het plan. In de bijlage is een overzicht opgenomen van de partijen die in het proces zijn betrokken.

Samenhang met andere plannen

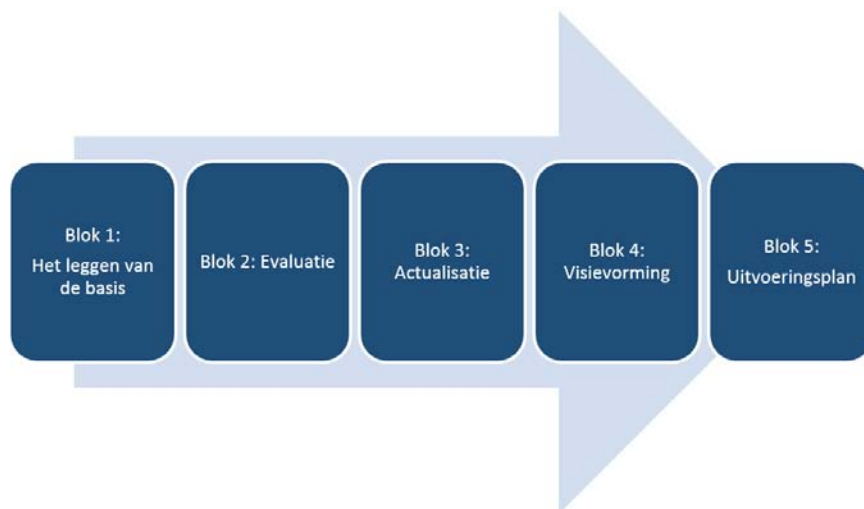
Het Natuur- en Recreatieplan sluit aan bij de regionale ambities voor Westfriesland. In het plan wordt daarom ook een koppeling gelegd met het Pact van Westfriesland. Dit document beschrijft de gezamenlijke ambities van de zeven Westfriesse gemeenten. De Westfriesse gemeenten brengen hiermee focus aan in de regionale samenwerking.

Daarnaast vormt het Natuur- en Recreatieplan input voor de Structuurschets die momenteel voor Westfriesland wordt opgesteld. Hiertoe heeft inhoudelijke afstemming plaatsgevonden.

Ook is afgestemd met de toeristische visie voor Westfriesland en de Destinatie Marketing Organisatie voor Noord-Holland Noord (Holland boven Amsterdam).

Uitvoering van het plan

Met een visie alleen kan de regio zijn doelen niet bereiken. Het Natuur- en Recreatieplan krijgt daarom een vervolg in een uitvoeringsprogramma. Dit bevat de projecten waarvan uitvoering op de korte termijn (2016-2017) kansrijk is. Er is ook een projectenkaart gemaakt met naast de projecten voor de korte termijn ook projecten voor de middellange en lange termijn. Dit zijn projecten, waarvoor bijvoorbeeld meer voorbereiding of overleg nodig is. De projectenkaart is een dynamisch document. Dit betekent dat projecten worden toegevoegd wanneer nieuwe kansen zich voordoen en projecten worden afgevoerd als zij niet haalbaar blijken.

2 Onze ambitie

Het Pact van Westfriesland beschrijft de gezamenlijke ambitie van de regio Westfriesland. In vijf jaar wil Westfriesland behoren tot de top tien van meest aantrekkelijke regio's in Nederland. Bij het opstellen van de koers voor de toekomst vormt het Pact een belangrijk vertrekpunt.

De ambitie uit het Pact is als volgt vertaald naar het Natuur- en Recreatieplan:

Ambitie van het Natuur- en Recreatieplan is om de kernkwaliteiten van natuur, landschap en recreatie te benutten en te ontwikkelen om te komen tot een meer aantrekkelijke woon- en leefomgeving.

Westfriesland doet dit door behoud van zijn kernkwaliteiten centraal te stellen, te werken aan kwaliteitsverbetering hiervan en verbindingen te leggen (zowel binnen als buiten de regio).

De ruimtedruk vanuit andere functies vraagt om actieve bescherming van de kernkwaliteiten van natuur en landschap en cultuurhistorie en het waarborgen van de openheid.

Een kwalitatief aanbod aan recreatieve voorzieningen, afgestemd op de behoeften van verschillende doelgroepen, maakt een regio aantrekkelijk om in te wonen. Het is voor nieuwe bewoners interessant om zich te vestigen, huidige bewoners zullen niet wegtrekken. Ook trekt dit bedrijven waardoor er een goed economisch klimaat ontstaat en een goede balans tussen werkgelegenheid en personeelsaanbod.

Naast een aantrekkelijke regio zijn voor inwoners wil Westfriesland ook meer bezoekers van buiten de regio trekken. Dit doet hij door zijn toeristische kernkwaliteiten te versterken en optimaal te benutten. De VOC-steden, de watersportfaciliteiten, de Westfriese Omringdijk maar ook durf-sporten als (kite)surfen zetten de regio toeristisch op de kaart. Hierdoor zal de aantrekkingskracht op bezoekers van buiten de regio worden uitgebouwd en de economische impact van recreatie en toerisme aantoonbaar vergroot.

Uitgangspunt is dat een aantrekkelijke woon- en leefomgeving niet alleen de eigen inwoners dient, maar ook positief bijdraagt aan de aantrekkingskracht op bezoekers van buiten Westfriesland. Door op deze thema's in te zetten, levert het Natuur- en Recreatieplan een bijdrage aan zowel de recreatieve als toeristische ambitie van de regio.

Verandering van focus

Natuur heeft sinds 1999 een flinke impuls gekregen door de aanleg van het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen Ecologische Hoofdstructuur, EHS). Er is veel nieuwe natuur ontwikkeld. Focus ligt nu op meer doen in specifieke natuur- en recreatiegebieden (bijvoorbeeld voor weidevogels) en kansen te benutten door samenwerking met andere beheerders (agrariërs, inwoners).

De ambitie van het Landschapsplan uit 1999 was om het Westfriese landschap zijn rol als samenbindende factor tussen functies en waarden te laten vervullen.

Deze ambitie staat nog altijd overeind. De wijze van invulling geven aan deze ambitie is nu anders. Niet langer wordt ingezet op het 'maken' van nieuwe landschappen en het afbakenen van stedelijke ontwikkeling. Bij ontwikkeling staan juist de bestaande ruimtelijke kwaliteiten centraal.

De regio heeft veel resultaat geboekt sinds 1999 in het aanleggen van recreatieve structuren (routenetwerken en een netwerk van natuur- en recreatieterreinen). In de bijlage is de evaluatie van het Landschapsplan West-Friesland opgenomen.

Het accent ligt niet meer op een fijnmazigheid of het uitbreiden van hectares. Focus ligt op toevoegen van kwaliteit, het aanbod beter afstemmen op de vraag en het beter verbinden van groen met de woon- en leefomgeving.

Ruimtelijke accenten

De vertaling van de ambitie wordt in verschillende delen van Westfriesland anders ingevuld. Landschappelijke kwaliteiten en recreatieve potentie zijn hierin leidend. We onderscheiden de krachtige rand en het binnengebied.

De krachtige rand, de kustlijn van Westfriesland, heeft een bovenregionale, zelfs nationale uitstraling en aantrekkingskracht. Voor het verder versterken van recreatie en toerisme ligt het accent op dit gebied.

In het binnengebied ligt het accent op versterking van natuur en landschap en het vergroten van de belevingsmogelijkheden.

Balans tussen eigenheid en verbondenheid

Westfriesland is omsloten door dijken en water. Een omsloten gebied maakt een geborgen, veilige omgeving. Het ontwikkelt hierdoor een eigen traditie, historie en landschap en hechte gemeenschappen. De Westfriezen zijn trots op de tradities, de historie en het landschap. Dit is overal in de regio terug te vinden.

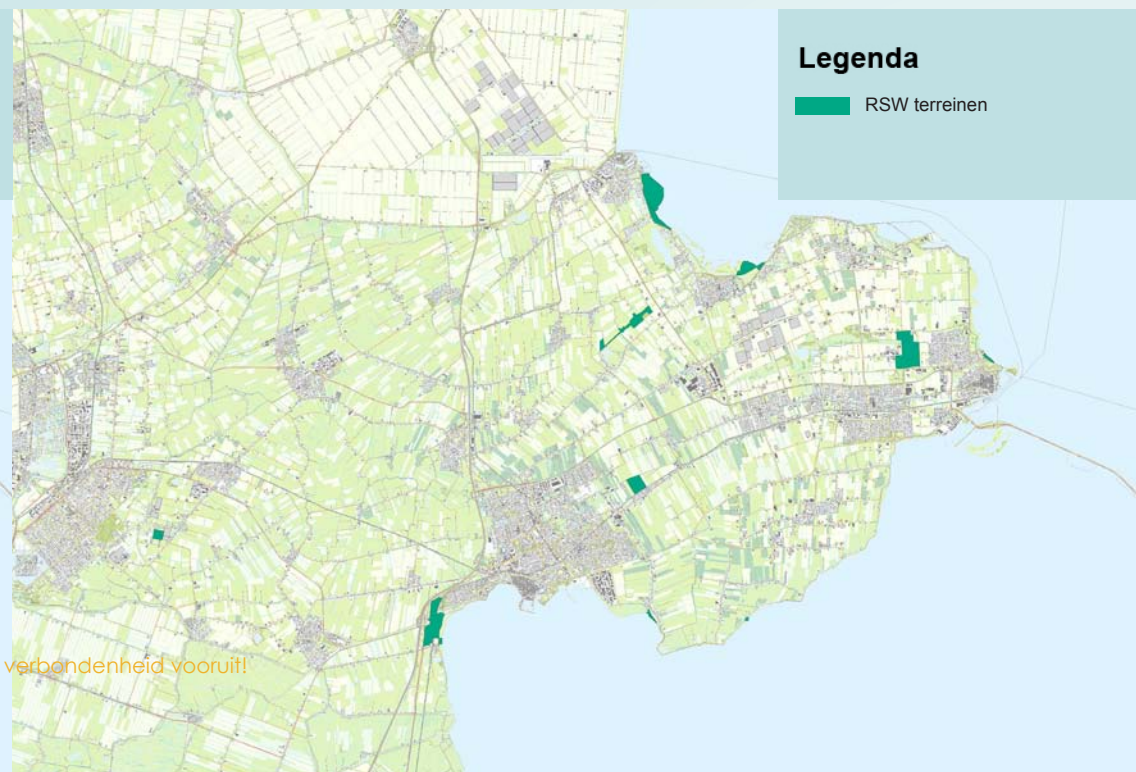
Vanuit Westfriesland lopen op talloze manieren verbindingen naar de omgeving. Elke regio is – nog meer dan voorheen – onderdeel van een groter geheel.

Resultaten worden behaald door het succesvol samenwerken binnen netwerken. Westfriesland is in dat opzicht gunstig gelegen, nabij de Metropool Regio Amsterdam en de Randstad.

De opgave voor Westfriesland voor de toekomst ligt in het vinden van de juiste balans tussen eigenheid en verbondenheid.

Eigenheid is wat de regio sterk maakt. De kernkwaliteiten die horen bij de regio. Deze kwaliteiten moet men koesteren, verbinden en versterken.

Verbondenheid is nodig om de regio in de toekomst sterk te houden met als doel een aantrekkelijke regio te zijn en te blijven. Het gaat om het benutten van kansen en nieuwe elementen toevoegen.

3 Kennismaking met Westfriesland

Landschap, natuur en recreatie in Westfriesland

Het landschap van Westfriesland is een typisch cultuurlandschap, gewonnen van het water en door mensenhanden gemaakt. Het karakteristieke patroon van langgerekte lintdorpen en haaks daarop de opstreckende verkaveling is ontstaan door een geleidelijke en systematische ontginning. Dit patroon geeft het landschap van Westfriesland al eeuwenlang een sterke identiteit.

Kenmerkend voor Westfriesland is de sterke agrarische positie. Primair is het een productiegebied met als kwaliteiten de zaadveredelingsindustrie en de bollenvelden die bijdragen aan een oer-Hollands Landschap.

Westfriesland kent verschillende kleinere natuurgebieden. De gebieden bestaan vooral uit (nat) grasland of natte natuur, zoals riet en moerasvegetatie. Meestal zijn het integraal ontwikkelde gebieden met een functie voor recreatie of waterberging. Ze liggen zowel binnendijs als buitendijs. De meeste gebieden zijn in beheer bij Staatsbosbeheer en Landschap Noord-Holland.

De regio beschikt over een prima aanbod aan recreatieve voorzieningen, beheerd en onderhouden door Recreatieschap Westfriesland. Er is een uitgebreid netwerk aan routes. Er zijn routes voor alle vormen van routegebonden recreatie (wandelen, fietsen, varen). Tien groene en waterrijke recreatieterreinen bieden een breed aanbod aan recreatiemogelijkheden. Uniek onderdeel van dit netwerk is de Westfriese Omringdijk, een historisch lint, dat Westfriesland omsluit en routes en terreinen met elkaar verbindt.

Toeristisch gezien zijn er twee sterke trekkers in Westfriesland. De watersport die door de ligging aan het IJsselmeer en Markermeer sterk is ontwikkeld en de historische VOC-steden, die jaarlijks een groot aantal bezoekers naar de regio trekken.

Kernkwaliteiten natuur en landschap

- Westfriese Omringdijk
- IJsselmeer- en Markermeerkust
- Openheid in het landschap versus beschutting in lintdorpen
- Stolpboerderijen
- Agrarische karakter
- Oude landschapselementen en ontginningsstructuren
- Rietlanden
- Weidevogels
- Vooroevers/buitendijkse waarden

Recreatieve en toeristische kernkwaliteiten

- IJsselmeer- en Markermeerkust
- Jachthavens
- Waterrecreatie
- VOC-steden
- Rijke historie (strijd tegen het water, strijdlust tegen onderdrukkers)
- Westfriese Omringdijk
- Kleinschaligheid en authenticiteit
- Openheid landschap
- Regionale recreatieve netwerken van hoge kwaliteit
- Toeristische attracties

Het DNA van Westfriesland

Westfriesland is een regio met een sterke sociale cohesie en een eigen DNA. Een Westfries is direct, nuchter en betrouwbaar. Vrijheid en onafhankelijkheid zijn belangrijk. Het zijn over het algemeen harde werkers en binnen de dorpen zorgt men goed voor elkaar. De Westfries houdt niet van dikdoenerij en heeft een eigen kijk op de dingen. Veel van deze eigenschappen zijn ook terug te vinden in de geschiedenis en het landschap van de regio. De Westfrie Omringdijk als symbool voor de strijd tegen het water en de vele historische verhalen van strijdlust tegen onderdrukkers zijn enkele voorbeelden hiervan.

Een regio met ambities

De samenhang in Westfriesland komt onder meer tot uiting in het Pact van Westfriesland (2013), waarin de regionale ambities voor de toekomst zijn vastgelegd.

Aanvullend hierop zijn in de Staat van de Regio de aantrekkelijkheid van Westfriesland en de kansen en uitdagingen voor de toekomst in kaart gebracht.

De regionale samenwerking krijgt een vervolg in de Structuurschets Westfriesland, die in 2016 wordt opgeleverd.

De ambitie is:

De regionale ambitie

Wij stellen een gezamenlijk toekomstbeeld vast, een stip op de horizon. Deze gezamenlijke ambitie zorgt voor focus in de samenwerking en leidt tot het uitvoeren van die projecten die daadwerkelijk de regio een stap verder brengen.

De regio Westfriesland behoort binnen vijf jaar tot de top tien van meest aantrekkelijke regio's in Nederland.

Westfriesland heeft alles in zich om tot de top tien van meest aantrekkelijke regio's te behoren: historie, stad en platteland, landelijke uitstraling met grote publiekstrekkingen, veel monumenten, cultuur en sportvoorzieningen. En is goed bereikbaar (per auto, spoor, boot en fiets), innovatief en met een hardwerkende beroepsbevolking en internationale topbedrijven. Daarnaast heeft de regio goede mogelijkheden voor dagrecreatie en is gelegen aan het water (zowel interne doorvaarbaarheid als IJsselmeer en Markermeer) en de Westfrie Omringdijk.

Bron: Pact van Westfriesland, 2012

Hierin worden de ambities uit het Pact van Westfriesland vertaald naar concrete maatregelen. Specifiek op het onderwerp toerisme wordt gewerkt aan een regionale visie voor 2025 voor Westfriesland.

Hiernaast zijn er nog veel meer regionale producten die raakvlakken hebben met het Natuur- en Recreatieplan, zoals de Regionale Economische Agenda, de regionale Woonvisie en de Sociale Agenda.

Dynamische omgeving biedt kansen

Westfriesland maakt tegelijkertijd ook deel uit van een grotere dynamische omgeving. Om Westfriesland heen gebeurt veel. En deze ontwikkelingen zijn van grote betekenis voor de regio. De Metropool Regio Amsterdam is een grootschalig samenwerkingsverband tussen 36 gemeenten, de provincies Noord-Holland en Flevoland en de Stadsregio Amsterdam. Met een gedeelde visie wordt gewerkt aan een krachtige, innovatieve economie, snellere verbindingen en voldoende en aantrekkelijke ruimten voor wonen, werken en recreëren. De Metropool Regio Amsterdam grenst aan Westfriesland. Een sterke ontwikkeling van de Metropool Regio Amsterdam biedt koppelkansen voor Westfriesland. Nu al zien we een enorme toestroom van toeristen naar Amsterdam. Een uitdaging voor Westfriesland is om een deel van deze bezoekers naar de eigen regio te trekken. Dezelfde uitdaging geldt voor de vele bezoekers aan de Noord-Hollandse Noordzeekust.

De gemeenten in Noord-Holland Noord hebben de handen ineengeslagen om de strijd met concurrerende toeristische regio's aan te gaan. Hiertoe is een Destinatie Marketing Organisatie opgericht.

Onder het label 'Holland boven Amsterdam' wordt het deel van Noord-Holland dat ten noorden van Amsterdam ligt in de etalage gezet. Kennis en middelen worden gebundeld, zodat de slagkracht wordt vergroot. Westfriesland maakt onderdeel uit van deze regio en haakt aan op de kansen die deze campagne biedt voor de eigen regio.

Daarnaast is Noord-Holland-Noord aangewezen als GreenPort. GreenPort Noord-Holland Noord is het cluster van bedrijvigheid (productie, logistiek, handel) en kennis (onderzoek en onderwijs) van de land- en tuinbouwcluster in Noord-Holland Noord. GreenPort Noord-Holland Noord is een van de meest veelzijdige agiregio's van Nederland. De regio heeft een productiewaarde van ongeveer 3 tot 3,5 miljard euro en is onder andere koploper in innovatie van zaadveredeling. De koppeling tussen agribusiness en natuur en recreatie biedt kansen.

Een speelveld in beweging

Het Recreatieschap Westfriesland is niet de enige partij die zich in de regio inzet voor natuur, landschap en recreatie. Ook organisaties als Provincie Noord-Holland, Staatsbosbeheer, LTO Noord, hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Landschap Noord-Holland en de Agrarische Natuurvereniging zijn belangrijke partners in de realisatie van de doelstellingen voor deze thema's. Daarnaast maken ook (recreatie) ondernemers en gebruikers (recreanten en toeristen) deel uit van het uitgebreide speelveld waarin het Recreatieschap Westfriesland zich beweegt.

Een goede samenwerking met deze partners vormt een belangrijke basis voor een succesvolle uitrol van het Natuur- en recreatieplan.

Niet alleen de fysieke omgeving van Westfriesland is dynamisch. Ook de organisatorische omgeving waarin het Recreatieschap Westfriesland acteert, is volop in beweging. Zo is de focus van terreineigenaren de afgelopen jaren veranderd. Budgetten voor beheer en onderhoud staan onder druk en terreineigenaren zijn genooddaakt om alternatieve inkomstenbronnen te zoeken en kosten te beperken. Dit gebeurt onder meer door de samenwerking met marktpartijen op te zoeken. Maar ook nauwere samenwerking tussen terreineigenaren onderling kan tot meer efficiency leiden en een besparing van kosten.

4 Analyse van Westfriesland

De basis voor een toekomstbestendig Natuur- en Recreatieplan ligt in een scherpe analyse van de kansen en uitdagingen voor Westfriesland.

Dit hoofdstuk biedt in vogelvlucht een inzicht in de belangrijkste sterke en zwakke punten en kansen en bedreigingen in relatie tot recreatie, natuur en landschap in Westfriesland.

In de bijlage is een overzicht opgenomen van relevante trends en ontwikkelingen.

Westfriesland heeft...

- Een unieke ligging aan zowel IJsselmeer als Markermeer
- Het oer-Hollandse cultuurlandschap
- Krachtige kustplaatsen met landelijke naamsbekendheid
- Bijzondere natuurwaarden door combinatie van natuur en water
- Goede mogelijkheden voor watersport
- Een rijke geschiedenis
- De Westfriese Omringdijk als icoon voor de regio
- Goede mogelijkheden voor recreatief wandelen en fietsen
- Goede samenwerking tussen gemeenten
- Recreatieterreinen verspreid door de regio

Westfriesland mist...

- Voldoende belevingsmogelijkheden van zijn bijzondere kwaliteiten
- Een duidelijk recreatief profiel
- Samenhangende informatievoorziening over het recreatief product
- Recreatieterreinen, die zijn ingericht voor specifieke doelgroepen
- Een samenhangend routenetwerk voor varen
- Goede vindbaarheid en bereikbaarheid van het aanbod
- Samenwerking in beheer om natuurdoelen te bevorderen
- Goede bereikbaarheid
- Grootschalige attracties en evenementen

Westfriesland kan inspelen op...

- De ligging nabij de Metropool Regio Amsterdam
- De groei van het aantal buitenlandse toeristen
- De ligging nabij toeristische trekkers als Amsterdam en de Noordzeekust
- De recent opgericht Destinatie Marketing Organisatie voor Noord-Holland Noord
- De groeiende participatie van de samenleving
- De vraag van de consument (vraaggericht ontwikkelen)
 - Het toegenomen aantal recreatieve fietskilometers (aantal fietsers stijgt, opkomst racefietsen en e-bikes, meer kilometers, Westfriesland komt voor Amsterdammers dichterbij)
 - Toenemend aantal (korte) vakanties en verlenging van het vakantie seizoen
 - Toenemende behoefte aan rust en stilte als tegenhanger van de steeds verdergaande technologische en digitale ontwikkelingen
 - De toenemende behoefte aan recreëren dicht bij huis
 - De toenemende populariteit van sportieve recreatie en durfsporten

De ligging van Westfriesland ten opzichte van zowel de Metropool Regio Amsterdam als de Noordzeekust biedt kansen. De regio's trekken grote bezoekersstromen. De uitdaging is om hier op in te spelen en een deel van deze bezoekers naar Westfriesland te krijgen. De opkomst van het internationaal toerisme versterkt deze kansen. De oprichting van de Destinatie Marketing Organisatie voor Noord-Holland Noord geeft Westfriesland de mogelijkheid aan te haken bij een sterke, landelijke campagne 'Holland boven Amsterdam'. De samenleving maakt steeds meer integraal deel uit van de organisatie en uitvoering van planontwikkeling. Burgers nemen het heft in eigen hand. Overheden stimuleren deze ontwikkeling en geven burgers meer de ruimte om zelf plannen te realiseren. Zeker ook de thema's natuur en recreatie komen hiervoor in aanmerking. Deze ruimte moet er dan ook geboden worden in het Natuur- en Recreatieplan.

Deze tijden vragen dan ook om vraaggericht ontwikkelen in plaats van aanbodgericht. Dit geldt ook voor recreatieterreinen en recreatieve voorzieningen. Dit betekent inspelen op trends en ontwikkelingen vanuit de markt. De overheid kan niet alles zelf doen en betalen. Ze nodigt nadrukkelijk (markt)partijen uit om mee te denken en mee te werken en te investeren.

Westfriesland moet alert zijn op...

- De druk op beheerbudgetten op natuur en recreatie
- De vergrijzing van de bevolking
- Krimp van de bevolkingsomvang
- Kritische consument en de hoge eisen die de consument stelt aan digitale informatie (direct, lokaal, snel)
- Afname van de biodiversiteit
- Een goede balans tussen natuur en recreatie

De budgetten voor natuurbeheer en recreatie lopen terug. De ontwikkelopgave is bijgesteld en er wordt gezocht naar mogelijkheden om aan te haken bij andere opgaven (waterveiligheid, waterberging en klimaat). Deze opgaven zijn sturend in het landschap. Ook wordt er gezocht naar mogelijkheden om extra inkomsten te genereren en de beheerkosten te verlagen.

De ontwikkeling van de bevolking in Westfriesland daagt uit tot nieuwe en creatieve oplossingen, ook ten aanzien van natuur en recreatie. Een vergrijzende bevolking leidt tot een ander recreatiepatroon en andere recreatiebehoeften. Tegelijkertijd wordt deze consument steeds kritischer en veeleisender. Dit vraagt om kwaliteitsverbetering van zowel het aanbod als van de informatievoorzieningen hierover.

De biodiversiteit in Nederland en Westfriesland staat onder druk. De realisatie van woningbouw en infrastructuur zorgen dat een aantal beschermde soorten het moeilijk heeft. Ook in agrarisch gebied heeft de natuur het moeilijk. Een toename van recreatief gebruik kan leiden tot een grotere druk op de natuurwaarden. Hier ligt de uitdaging om een juiste balans te realiseren tussen recreatief gebruik en behoud van natuurwaarden.

5 Doelen en opgaven

Invulling geven aan de ambitie voor natuur, landschap en recreatie vraagt om heldere keuzes. Budgetten staan onder druk. Tegelijk zijn er kansen te verzilveren om Westfriesland recreatief aantrekkelijker te maken.

Westfriesland stelt de volgende doelen:

- **Vergroten van de beleefbaarheid van het landschap**
- **Het doorontwikkelen van het recreatieaanbod**
- **Aantrekken van meer bezoekers van buiten de regio**
- **Behouden en ontwikkelen van biodiversiteit**

Om de doelen te bereiken, is een aantal opgaven gedefinieerd waar de regio mee aan de slag moet gaan.

Vergroten van de beleefbaarheid van het landschap

Het landschap van Westfriesland is een mooi decor voor een recreatieve tocht. Landschappelijke kwaliteit is aanwezig, maar nog niet altijd voldoende zichtbaar en beleefbaar voor de recreant.

Enerzijds gaat het om verbetering van de recreatieve ontsluiting van het landschap. Wat je niet kunt zien of vinden, kun je ook niet beleven. Denk hierbij aan Toeristische Overstappunten, goede informatievoorziening en herkenbare bewegwijzering.

Dit wordt ook bereikt door nieuwe routestructuren aan te leggen. Via het wandel-, fiets- en vaarnetwerk wordt het landschap van Westfriesland ontsloten. Het routenetwerk voor wandelen en varen kan verder worden uitgebreid, het fietsnetwerk moet van hoge kwaliteit blijven. Ook de aansluiting van deze netwerken op de netwerken in de omliggende regio's is van belang.

Anderzijds gaat het om het 'vertellen van het verhaal'. Westfriesland is met bloed, zweet en tranen door mensenhanden gemaakt tot wat het nu is. Het zijn deze verhalen die het gebied meer beleevingswaarde kunnen geven.

Binnen deze doelstelling past ook de aandacht voor de beleefbaarheid van (natuur) gebieden. Niet alle gebieden kun je in zonder de natuur te verstoren, maar je kunt ze wel beleven, bijvoorbeeld via vogelkijkhutten of uitzichtpunten.

Opgaven:

- Verbeteren en beter benutten van relatie tussen land en water
- Verbeteren toegankelijkheid van recreatiegebieden
- Toevoegen van natuurlijke, historische en sportieve belevingselementen in het landschap
- Samenhang aanbrengen in het cultuurhistorische aanbod en dit verbinden met het routenetwerk
- Behouden en aanvullen van de recreatieve routenetwerken voor fietsen, wandelen en varen
- Realiseren van Toeristische Overstappunten (TOP's)
- Verbeteren zicht- en vindbaarheid van het recreatief aanbod (fysiek en digitaal)
- Verbeteren informatievoorziening over landschap, cultuurhistorie en recreatiemogelijkheden (fysiek en digitaal)
- Verbeteren beleefbaarheid van (natuur)gebieden
- Oplossen van knelpunten als gevolg van infrastructurele barrières

Het doorontwikkelen van het recreatieaanbod

Westfriesland heeft een aanbod van groene en waterrijke recreatiegebieden en routenetwerken voor wandelen, fietsen en varen. Dit product moet verder doorontwikkeld worden. Vraaggericht ontwikkelen is hierbij het credo. Hierbij vormen de leefstijlen van de inwoners het vertrekpunt. Einddoel is meer diversiteit en kwaliteit in het aanbod.

Waterrecreatie is van nature sterk aanwezig in Westfriesland. Hier liggen kansen voor doorontwikkeling van het aanbod voor doelgroepen zoals (kite)surfers, maar ook voor polderschuiten, fluisterboten en kleine boten. Er komen meer plekken om te zwemmen.

De koppeling tussen stad en water kan beter benut worden door de realisatie van stadsstranden. Bijvoorbeeld stadsstrand Hoorn. Deze stranden kunnen verschillende specifieke doelgroepen van binnen en buiten de regio dienen

Ook in de natuur- en recreatiegebieden liggen kansen om het aanbod te versterken. Het aanbod is deels verouderd en veel van hetzelfde. Het

thematiseren van terreinen en het toevoegen van bijvoorbeeld commerciële functies met een modern sausje heeft meerwaarde en draagt bij aan de kwaliteit van de gebieden. Hierbij moet onderzocht worden wat de markt zou kunnen bijdragen.

Doorontwikkelen van het recreatieaanbod betekent ook het toevoegen van functies aan bestaande terreinen of locaties. Denk hierbij aan bijvoorbeeld mountainbiken en paardrijden of het aanbieden van camperplaatsen.

Voor recreatiegebieden waar de druk toeneemt door een toename van gebruikers of door een meer intensief gebruik, is ook doorontwikkeling gewenst. Dit kan door uitbreiding van het gebied, uitbreiding van de voorzieningen of een verbeterde zonering van het gebruik.

Een belangrijke doelgroep voor wie de zonering van belang is zijn de hondenbezitters. Deze grote groep gebruikers van de terreinen en voorzieningen hebben specifieke wensen. Door zonering en facilitering ontstaat duidelijkheid en wordt overlast voorkomen.

Een belangrijke opgave is ook om het kwaliteitsniveau van de routenetwerken goed op orde te hebben en te houden. Het accent ligt bij wandelen en varen op uitbreiding, voor fietsen ligt het op behoud van kwaliteit.

Aandachtspunt bij de ontwikkeling van het routenetwerk zijn de huidige functies van het gebied. Alle ontwikkelingen moeten met respect voor deze functies en in goed overleg met de terreineigenaren worden uitgevoerd.

Opgaven:

- Versterken van het aanbod voor waterrecreatie
- Toevoegen van functies aan terreinen en locaties
- Doorontwikkelen van recreatieterreinen
- Meer water geschikt maken als zwemwater
- Uitbreiding vaarnetwerk
- Uitbreiding wandelnetwerk
- Kwaliteitsborging fietsroutenetwerk

Behouden en ontwikkelen biodiversiteit

Inzet is het behouden en ontwikkelen van biodiversiteit. Niet door het toevoegen van grootschalige gebieden aan het bestaande natuurareaal, maar door kwalitatieve verbetering in het bestaande groenareaal. Dit komt de beleving voor de recreant ook ten goede.

De regio benut de kansen die er zijn voor het uitbreiden en herinrichten van natuurvriendelijke oevers (doelsoort noordse woelmuis), het aanleggen van kruiden- en bloemrijke bermen (dagvlinders en bijen) en weiden (akker- en weidevogels). Hiervoor worden aanpassingen gedaan door beheerders in het gebied.

Hoewel het aanleggen van een natuurnetwerk geen doel is van het Recreatieschap, draagt het ontwikkelen van natuurvriendelijke oevers wel bij aan het verbinden, koppelen en behouden van de ecosystemen.

De focus ligt niet alleen op het buitengebied. Ook in de kernen is veel winst te behalen. Om dit te bereiken, zullen inwoners van de regio bewust worden gemaakt hoe zij de natuur een handje kunnen helpen in hun eigen tuin en directe omgeving.

Beheerders zoeken elkaar op om door samenwerking deze doelen dichterbij te brengen. Door het integraal meekoppelen van natuurdoelstellingen in projecten kan de biodiversiteit worden behouden en verder ontwikkeld. Andersom geldt, dat natuuropgaven mogelijk gecombineerd kunnen worden met recreatieve doelstellingen. Natuur en recreatie trekken in Westfriesland op deze manier hand in hand op.

Aandachtspunt bij het combineren is dat weloverwogen keuzes worden gemaakt om te voorkomen dat recreatie ten koste gaat van de natuur. Bijvoorbeeld door gebieden met hoge natuurwaarden te beschermen door gemengd gebruik te zoeken in gebieden waar veel kwantiteit is.

Opgaven:

- Uitbreiden natuurvriendelijke oevers, aanleggen van kruiden- en bloemrijke bermen en weiden
- Bewustwording inwoners aan eigen bijdrage aan natuur
- Samenwerking tussen beheerders
- Aandacht voor meekoppelen van natuurdoelstellingen bij recreatieve ontwikkelingen en vice versa

Aantrekken van meer bezoekers van buiten de regio

Op relatief korte afstand is een groot potentieel van bezoekers aanwezig. Ook nu komen bezoekers van de regio met name uit de omliggende regio's. Door de opkomst van e-bikes en de groei van het racefietsen komt Westfriesland dichterbij.

Interessante producten verleiden de bezoekers te komen. Goede informatievoorziening en producten op maat zorgen voor een warm welkom.

Belangrijk is hierbij uit te gaan van eigen kracht en de kernkwaliteiten. Geen grootse nieuwe ontwikkelingen maar versterken wat er al is. Het leggen van verbindingen tussen bestaande trekkers en het routenetwerk kan hiervoor zorgen. Dit vraagt om samenwerking tussen overheden onderling en tussen overheid en ondernemers.

Ook regiogrensoverschrijdende routes dragen bij aan het aantrekken van bezoekers van buiten de eigen regio.

De Metropool Regio Amsterdam en de Noord Hollandse kustregio trekken jaarlijks vele miljoenen bezoekers. Het is de uitdaging om deze doelgroep te verleiden om naar Westfriesland te komen. Een heldere en gerichte marketing van het gebied draagt bij aan deze doelstelling. Hiervoor sluit Westfriesland aan bij de campagne 'Holland boven Amsterdam' van de Destinatie Marketing Organisatie. Het meeprofiteren van de groei van het internationale toerisme vraagt om een professionele aanpak. Westfriesland profileert zich op de internationale markt als onderdeel van het label Holland boven Amsterdam.

Opgaven:

- Invulling geven aan gastheerschap op regionaal niveau (welkom in onze regio)
- Versterking van de samenwerking tussen markt en overheid
- Het stimuleren van gezamenlijke productontwikkeling voor doelgroepen
- Werken aan grotere bekendheid van recreatieve en toeristische mogelijkheden van de regio (zowel binnen als buiten de regio).
- Goede recreatieve verbindingen maken tussen de historische kuststeden (Hoor, Enkhuizen en Medemblik) en het achterland
- Regiogrensoverschrijdende routes realiseren en benutten voor een optimale verbinding

6 Ruimtelijke visie

In de hele regio wordt gestreefd naar een regionaal dekkend routenetwerk voor wandelen, fietsen en varen, met een koppeling aan netwerken in de omliggende regio's. Het regionale netwerk wordt ontsloten door Toeristische Overstap Punten. Daarnaast is er sprake van accentverschillen in de ontwikkelingsrichting binnen de regio.

Dit hoofdstuk licht de ruimtelijke visie van het Natuur- en Recreatieplan toe. Op basis hiervan is Westfriesland ingedeeld in twee deelgebieden:

- De krachtige rand met bovenregionale aantrekkingskracht
- Het binnengebied primair gericht op de eigen inwoners

Binnen deze deelgebieden zijn accentverschillen in de ontwikkelingsrichting aangegeven, op basis van de kernkwaliteiten en recreatieve potentie.

Deze indeling geeft richting aan de ontwikkelpotentie van de verschillende deelgebieden in Westfriesland. Niet vanuit de gedachte dat deze deelgebieden apart van elkaar moeten worden ontwikkeld. Maar vanuit het principe van regionale ontwikkeling, waarbij elk deelgebied vanuit zijn eigen kracht een bijdrage levert aan het totaal. De indeling levert daarmee geen harde scheiding tussen gebieden, maar handvatten voor regionale ontwikkeling. Nieuwe ontwikkelingen op het vlak van natuur en recreatie kunnen aan de hand van de indeling optimaal worden ingepast in de regio. Dit is een richtinggevend mechanisme en geen dwingend principe.

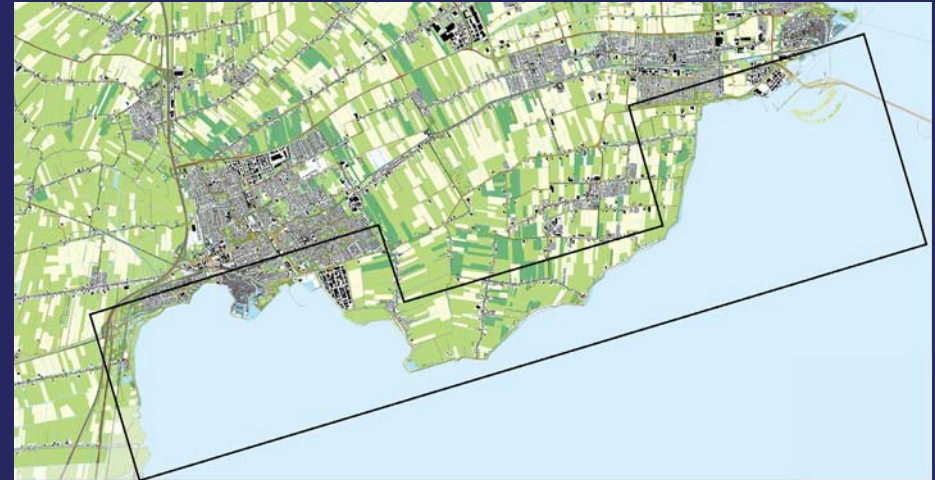
Krachtige rand

De krachtige rand karakteriseert zich door zijn ligging aan het water. Hieraan ontleent dit gebied zijn kracht. De aantrekkingskracht op mensen van buiten de regio is sterk.

De krachtige rand wordt onderverdeeld in twee deelgebieden met een eigen karakter:

- Markermeerkust
- IJsselmeerkust

Markermeerkust

Binnen dit deelgebied vormen de historische VOC-steden Enkhuizen en Hoorn en het waterrecreatieve product sterke trekkers. Samen met de tussenliggende dorpen is het een vrij dichtbevoond gebied. De Markermeerkust is een kust van baaien en kapen, geschikt voor durfsporten als surfen en kitesurfen.

Dit gebied wordt verder ontwikkeld voor de waterrecreatie en watersport. Verschillende al geplande ontwikkelingen dragen hier aan bij (stadsstrand Hoorn, Marker wadden). Het uitbreiden van strandjes, zoals de locatie Vluchthaven en de locatie Hondenheim, leidt tot meer mogelijkheden voor waterrecreatie en watersport (zwemmen, zonnen, (kite)surfen, varen). Met een goede zonering kunnen deze activiteiten naast elkaar plaatsvinden en elkaar én de beleving van de gebieden versterken.

De recreatieterreinen krijgen een impuls om de recreant beter te bedienen (bijvoorbeeld kwaliteitshoreca). Het terrein Uiterdijk-Schellinkhout biedt hiervoor onder meer kansen. Het toevoegen van enkele nieuwe fiets- en wandelpaden, met name ook buitendijks, zorgt voor grotere beleefbaarheid van het water en betere bereikbaarheid van de terreinen.

IJsselmeerkust

In dit deelgebied vormen watersport en waterrecreatie, met Medemblik als centrum, een belangrijke recreatieve kwaliteit. Kenmerkend voor dit gebied zijn de vooroevers en de buitendijkse gebieden.

Het streven is om meer samenhang te brengen in het waterrecreatieve product. Dit kan door de binnen- en buitendijkse voorzieningen en activiteiten beter met elkaar te verbinden. Vooral op het terrein Vooroevers – Vlietsingel liggen kansen om de samenhang van de voorzieningen te versterken. Nieuwe voorzieningen en een betere ontsluiting zijn belangrijke uitdagingen in dit gebied. Een aandachtspunt hierbij is zonering van verschillende activiteiten, zodat recreantengroepen naast elkaar kunnen bestaan en zo mogelijk elkaar kunnen versterken. Ook moet worden ingezet op een betere ontsluiting van de recreatieterreinen vanuit bewoonde gebieden.

Het vaarrouthenetwerk krijgt in dit gebied een impuls door knelpunten op te lossen. Daarnaast zijn opgaven om de beleving van het IJsselmeer te verbeteren en de Westfriese Omringdijk te verbinden met het achterland via routes.

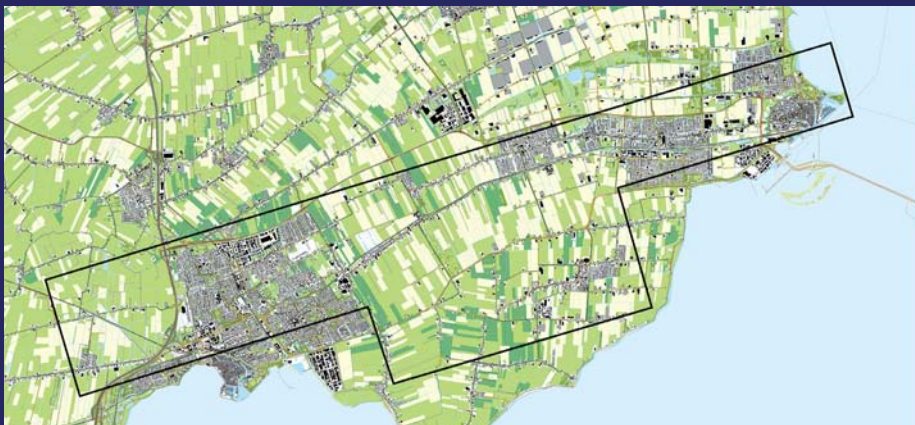
Stille kracht van het binnengebied

Binnen de Westfriese Omringdijk is het recreatieve aanbod primair gericht op de eigen inwoners. Binnen dit gebied worden op basis van gebiedskwaliteiten en –potenties de volgende deelgebieden onderscheiden:

- HES-gebied (Hoorn-Enkhuizen-Stede Broec)
- Centraal gebied
- Het Grootslag

HES-gebied

Het HES-gebied is een lommerrijk en gevarieerd landschap, geschikt voor sportieve beleving. De uitdaging is om de uitloop van Enkhuizen, Hoorn en Stede Broec voldoende te faciliteren. Maar andersom zijn ook de voorzieningen langs de Markermeerkust, zoals het stadsstrand Hoorn, van belang voor de inwoners in het binnengebied.

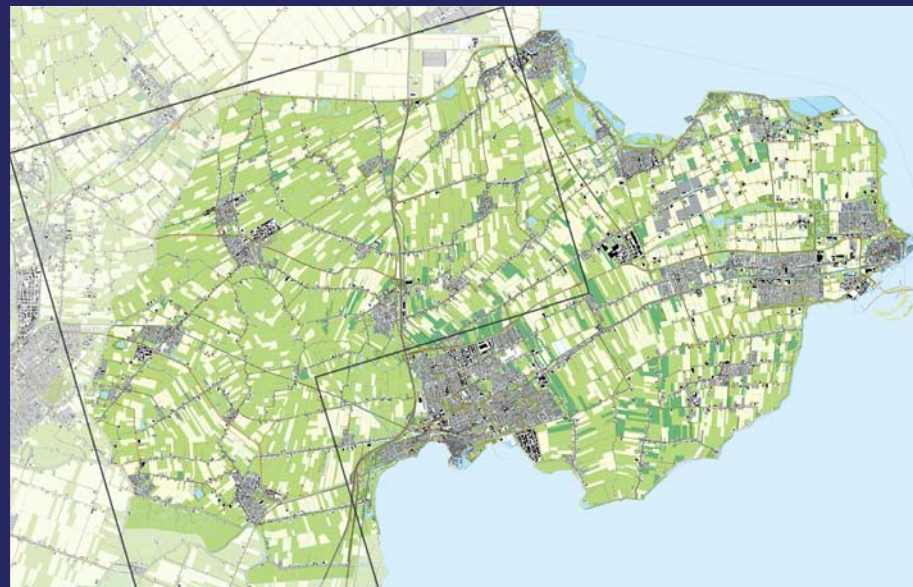
Opgave is dan ook om dit gebied aantrekkelijker en toegankelijker te maken. Bijvoorbeeld door parkachtige gebieden bij verstedelijkt gebied aan te leggen en dwarsverbindingen tussen de lintdorpen te realiseren.

Dit in combinatie met een uitbreiding van recreatieve routes, die dicht bij de woongebieden starten en het buitengebied dichterbij brengen. Een voorbeeld is de recreatieve verbinding tussen het stadsstrand Hoorn en het buitengebied.

Een andere kans is het opheffen van infrastructurele barrières. Denk hierbij ook aan een verbetering van de recreatieve verbinding voor wandelaars en fietsers zodat deze gescheiden van gemotoriseerd verkeer, een kwalitatieve en veiligere verbinding krijgen buitendijks.

Ook dit deelgebied leent zich voor het vergroten van de biodiversiteit langs sloten, bermen en dijken. De relatie tussen het agrarisch product en de bezoeker kan in dit gebied versterkt worden (verkoop zelf geproduceerde streekproducten).

Centraal gebied

Dit westelijk gelegen deelgebied vormt de wereld van linten en open ruimten. Hier is een sterke combinatie te vinden van agrarische kwaliteit en agrarische natuur. De focus ligt hier op het behouden en versterken van de open ruimten en het versterken van de biodiversiteit langs de lijnvormige elementen (sloten, bermen, dijken).

Andere opgaven zijn het inzetten op agrarisch natuurbeheer en het leggen van kwalitatieve recreatieve dwarsverbindingen tussen de lintdorpen, onder andere door de optimalisatie van het wandelnetwerk. Ook liggen hier kansen om vaarroutes beter toegankelijk te maken en het vaarnetwerk uit te breiden (koppelen van gebieden). Een voorbeeld is de verbetering van de bevaarbaarheid van De Gouw.

In dit gebied zijn veel oude polders, waterlopen, molens en andere getuigenissen van de ontginningsgeschiedenis te vinden. Kans is deze beleefbaar te maken en te koppelen aan het recreatieve routenetwerk.

De Westfriese Omringdijk ligt hier niet meer tussen water en land, maar is ook een robuust element in het landschap. Juist in dit deelgebied zijn nabij de dijk veel unieke plekken, waarbij er kansen zijn voor het beleefbaar maken van de verhalen van het landschap.

Het Grootslag

Het Grootslag is primair een tuinbouwgebied met kassen en akkerlanden. De ruimtelijke, recreatieve aantrekkelijkheid van dit deelgebied is beperkt. Toch zijn er sterke structuren voor recreatieve verbindingen aanwezig (Streekbos / De Weelen).

In dit deelgebied is de inzet voor natuur, landschap en recreatie beperkter. Het streven is om de recreatieve oost-westverbindingen van het Enkhuizerstrand naar het Streekbos, door de Weelen richting het westen te versterken. Daarnaast is de opgave in dit gebied het toevoegen van enkele vaarverbindingen, zodat er meer rondes kunnen worden gevaren.

7 Organisatie en financiering

Van visie naar uitvoering

Het Recreatieschap Westfriesland omarmt de ambitie, doelstellingen en opgaven in dit plan. Als regionale uitvoeringsorganisatie ziet het Recreatieschap Westfriesland zichzelf als de partij die aan de lat staat om de ambitie op het gebied van natuur, landschap en recreatie werkelijkheid te laten worden.

Met een visie alleen kan de regio zijn doelen niet bereiken. Het Natuur- en Recreatieplan krijgt daarom een vervolg in een uitvoeringsprogramma.

Het succesvol oppakken van de uitvoering vraagt om goede afspraken over hoe de Westfriese gemeenten gezamenlijk met de uitvoering aan de slag gaan. Het gaat dan om afspraken over organisatie en financiering. Dit betekent duidelijkheid creëren over taken en verantwoordelijkheden en de financiële consequenties in beeld brengen.

Samenwerking

Dit hoofdstuk gaat in op organisatie en financiering vanuit de zeven Westfriese gemeenten, die samen het Recreatieschap Westfriesland vormen. Tegelijkertijd moeten we ons realiseren dat het Recreatieschap Westfriesland de realisatie van de ambities uit dit plan niet alleen kan. In Westfriesland zijn veel partijen betrokken bij natuur, landschap en recreatie.

Het Recreatieschap Westfriesland zoekt daarom samenwerking met andere terreineigenaren, andere recreatieschappen, provincie, hoogheemraadschap, ondernemers, lokale partijen en de recreanten zelf om de ambities en opgaven waar te maken. Ieder heeft hierin zijn eigen verantwoordelijkheid.

Het Recreatieschap Westfriesland staat open voor uitbreiding van zijn werkzaamheden, indien dit toegevoegde waarde heeft voor het recreatief product en er goede financiële afspraken aan ten grondslag liggen. Dit geldt zowel binnen de regio (het toevoegen van terreinen of routes van deelnemers of van derden aan zijn portfolio) als buiten de regio (een uitbreiding van het werkgebied).

Organisatorische consequenties

Het omarmen van het Natuur- en Recreatieplan heeft twee belangrijke consequenties voor het Recreatieschap Westfriesland als organisatie. Enerzijds moet de uitvoering van het plan worden opgepakt. Anderzijds verandert het plan het structurele takenpakket van het Recreatieschap Westfriesland.

De uitvoering

Het Recreatieschap Westfriesland voelt zich verantwoordelijk voor de realisatie van de ambitie uit het Natuur- en Recreatieplan. Het neemt hierin een regierol en zal de voortgang actief monitoren.

Het Recreatieschap Westfriesland is daarnaast een van de partijen die de projecten uit het uitvoeringsprogramma gaat oppakken. Andere partijen die hiervoor aan zet zijn, zijn de zeven individuele gemeenten en andere terreinbeheerders. Ondernemers kunnen hier ook een rol in spelen.

In het uitvoeringsprogramma staan verschillende typen projecten. We onderscheiden:

- Projecten op de eigendommen van het Recreatieschap Westfriesland
Dit is bijvoorbeeld de herinrichting van een terrein.
- Regiobrede projecten
Voor regiobrede projecten geldt dat het meerwaarde heeft dit voor de hele regio op dezelfde manier op te pakken, bijvoorbeeld het ontwikkelen van mountainbikeroutes of het inrichten van Toeristische Overstappunten (TOP's).
- Niet-fysieke projecten
Denk hierbij aan het aanjagen van samenwerking tussen beheerders of het inrichten van een recreatie/routeportal.

- Lokale projecten
Een voorbeeld hiervan is de aanleg van een nieuwe fietsverbinding of een nieuwe passantenhaven.
- Projecten op terreinen van derden
Het gaat dan bijvoorbeeld om het aanpassen/uitvoeren van het beheer of het aanpassen van voorzieningen in De Weelen.
- Uitbreiding van terreinen
Hierbij is de verantwoordelijkheid afhankelijk van de aanleiding van het project. Wie wenst de uitbreiding en wat is het doel van de uitbreiding?

Het Recreatieschap Westfriesland heeft voor de projecten op zijn eigendommen, de regiobrede projecten en de niet-fysieke projecten in principe een trekkersrol. Dit betekent dat hij het projectplan opstelt, zorgt voor financiering en de uitvoering begeleidt. Voor lokale projecten zijn gemeenten aan zet. De trekkersrol voor projecten op terreinen van derden ligt bij de betreffende eigenaar.

Er vindt voor deze taak geen uitbreiding plaats van het aantal fte binnen het Recreatieschap Westfriesland. De uitvoering van projecten wordt opgepakt door inhuur van capaciteit. Dit betekent het opnemen van de kosten voor projectleiding in de begroting van het project.

Takenpakket

Met het vaststellen van het Natuur- en Recreatieplan wijzigt ook het takenpakket van het Recreatieschap Westfriesland. Hieronder zijn de consequenties voor het Recreatieschap Westfriesland kort samengevat:

- Het Recreatieschap Westfriesland werkt aan de 'basis op orde'. Het Recreatieschap Westfriesland onderhoudt en realiseert een vernieuwend, herkenbaar en kwalitatief recreatieaanbod. De recreatieve routenetwerken voor fietsen, wandelen en varen worden beter vindbaar en geoptimaliseerd. Hierbij is meer aandacht voor beleving.
- Het aanbod van en op de recreatieterreinen in de regio wordt doorontwikkeld en vernieuwd. Dit gekoppeld aan de kernkwaliteiten van de omgeving van het recreatieterrein. Enerzijds door vernieuwing van het bestaande aanbod, anderzijds door een verbeterde inrichting voor doelgroepen. Er wordt ingezet op een grotere betrokkenheid van marktpartijen bij de doorontwikkeling van het recreatieve aanbod.
- Waterrecreatie is van nature al sterk ontwikkeld in Westfriesland. Juist hier liggen kansen voor groei van het aanbod en groei van de betrokkenheid van het Recreatieschap Westfriesland.
- Het Recreatieschap Westfriesland neemt initiatief om het beheer van de vaarroutes duurzaam te regelen, maar is niet perse de partij die dit uitvoert.

- Daarnaast faciliteert het Recreatieschap Westfriesland, waar het kan, het toerisme door goede informatievoorziening en samenwerking met de toeristische sector (onder andere via de Destinatie Marketing Organisatie).

Wanneer dit wordt vertaald naar het takenpakket voor het Recreatieschap Westfriesland, leidt dit tot de volgende structurele taken:

- Het beheer en onderhoud van (eigen) natuurlijke recreatiegebieden, recreatieve voorzieningen en recreatieve routes en bewegwijzering
- Kwaliteitsborging en doorontwikkelen van de eigen terreinen en de routestructuren die het in beheer heeft en het initiëren hiervan bij andere terreineigenaren
- Beleefbaar maken van het landschap en de cultuurhistorische elementen in Westfriesland
- Faciliteren van recreatieve en toeristische informatievoorziening
- Inzicht verschaffen in nieuwe trends en kansen in de recreatieve sector, in combinatie met inzicht in vraag vanuit de gebruikers
- Aanjagen van samenwerking tussen en binnen overheden, terreineigenaren en marktpartijen
- Betrekken van de markt bij de doorontwikkeling van het recreatieve aanbod
- Initiëren en bewaken van combinatiemogelijkheden tussen natuur, landbouw en recreatie

Rollen Recreatieschap Westfriesland

Het Recreatieschap Westfriesland heeft in de eerste plaats een ontwikkelende en beherende rol. Het draagt zorg voor de (door)ontwikkeling van zijn aanbod en beheert zijn aanbod op kwalitatief hoogwaardige wijze.

Het Recreatieschap Westfriesland is daarnaast regievoerend richting overheden en faciliterend richting marktpartijen.

Regierol

Het Recreatieschap Westfriesland voert regie op de ontwikkeling en uitvoering van regionaal recreatief beleid, zoals vastgelegd in dit plan. Hij bewaakt de regionale samenhang binnen het recreatieve product.

Het Recreatieschap Westfriesland is vanaf de planvorming betrokken bij ontwikkelingen waarbij hij ook later het beheer gaat uitvoeren. Samen met overheidspartners ziet hij toe op het nastreven van de geformuleerde ambities.

Ook is het Recreatieschap Westfriesland aanspreekpunt voor partners en staat hij aan de lat voor lobbytrajecten en het 'verkopen' van (doelen uit) het Natuur- en Recreatieplan.

Faciliterende rol

Voor marktpartijen die een bijdrage willen leveren aan de versterking van het regionale recreatieve product is het Recreatieschap Westfriesland een aanspreekpunt. Hij kan als schakel tussen markt en lokale overheid ondernemers faciliteren bij de realisatie van hun plannen, mits aansluitend bij de regionale ambities.

Gevolgen voor de bezetting

Vertrekpunt is dat het Recreatieschap Westfriesland deze taken oppakt binnen de huidige bezetting. Veel taken voert het Recreatieschap Westfriesland nu ook uit. Het leidt mogelijk wel tot accentverschillen tussen taken.

Het Natuur- en Recreatieplan kent een stevige ambitie. Dit betekent dat er op termijn meer of intensiever beheer nodig kan zijn. Daarnaast benoemt het plan een streven naar meer regionale samenwerking en eenheid in de aanpak binnen de regio. Dit betekent dat mogelijk op termijn de organisatie hierop aangepast moet worden. Uitgangspunt daarbij is dat er geen stapeling komt. Als het Recreatieschap Westfriesland er fte's bij krijgt, zullen die bij gemeenten komen te vervallen.

Duurzaamheid/Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Het Recreatieschap Westfriesland is een overheidsorgaan en heeft daardoor ook een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Hij draagt dit actief uit.

Enerzijds komt dit tot uitdrukking op zijn terreinen. Bijvoorbeeld door toegankelijkheid van mindervaliden, bij te dragen aan biodiversiteit, het inrichten van drinkwaterpunten en gebruik te maken van duurzame energie.

Het loopt anderzijds via de bedrijfsvoering. Zo kan men hier in het personeelsbeleid rekening mee houden. Maar ook in de keuze van materiaal en de werkwijzen en terreinvoorzieningen. Dat hoeft niet op te houden bij verplichte maatregelen als het werken volgens de kaders van de Flora- en Faunawetgeving. Denk aan het kiezen voor duurzaam gereedschap en wagenpark, duurzame en verantwoorde materiaalkeuze (geen tropisch hardhout), het niet meer gebruiken van bestrijdingsmiddelen en de capaciteitsvergroting van vuilopvang wat zwerfvuil tegengaat en zorgt voor efficiëntie in lediging. Dit kan mogelijk consequenties hebben voor de realisatie- en beheerkosten.

Financiële consequenties

Deze paragraaf beschrijft de financiële consequenties van het Natuur- en Recreatieplan. Aan de orde komen de financiering van de uitvoering, het zoeken naar verdienmodellen en de financiering van het Recreatieschap Westfriesland.

Financiering van de uitvoering

Voor de uitvoering van het Natuur- en Recreatieplan is budget nodig. Het Recreatieschap Westfriesland heeft voor de projecten op zijn eigendommen, de regiobrede projecten en de niet-fysieke projecten in principe een trekkersrol. Hiervoor heeft Recreatieschap Westfriesland de taak om financiering te vinden. Projecten van individuele gemeenten of andere organisaties worden door de betreffende organisatie gefinancierd.

Een aantal van de projecten uit het uitvoeringsprogramma kan het Recreatieschap Westfriesland oppakken met de huidige formatie en binnen de huidige budgetten. Voor het overgrote deel van de projecten geldt dit echter niet. Hiervoor is realisatiebudget nodig, inclusief budgetten voor inhuur van projectleiding.

De hoogte van het benodigde uitvoeringsbudget kan pas worden bepaald bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma. Eerst vindt de afweging plaats of uitvoering van een project op korte termijn wenselijk en haalbaar is. Per project wordt een globale raming gemaakt en moeten mogelijkheden voor subsidie of nieuwe verdienmodellen worden verkend (zie verder voor de mogelijkheden). De kosten van het uitvoeringsprogramma worden vervolgens vertaald naar de begroting van het Recreatieschap Westfriesland.

Het Recreatieschap Westfriesland heeft een aanvullend budget van €100.000 gereserveerd voor de uitvoering van het Natuur- en Recreatieplan. Een mogelijke kans voor aanvullende financiering is het budget dat vrijkomt uit de verkoop van de camping Ursemmerplas. Onderzocht moet worden of er draagvlak is hier (een deel van) de uitvoering van dit plan mee te financieren.

Cofinanciering vanuit subsidies

In het kader van het Natuur- en Recreatieplan is een subsidiescan uitgevoerd. Deze is aan de bijlage toegevoegd.

Meest kansrijke regeling voor het Recreatieschap Westfriesland is de Uitvoeringsregeling Groen van de provincie Noord-Holland. Relevante onderdelen in deze regeling zijn.

- Verbetering recreatieve verbindingen (€1.425.000): Voor het oplossen van knelpunten in bestaande recreatieve verbindingen voor wandelen en fietsen tussen stad en platteland of tussen natuur- of recreatiegebieden
- Toeristische Overstappunten (€ 500.000): Subsidie voor de aanleg van toeristische overstappunten in het landelijk gebied of op de grens van stad en platteland.

De genoemde bedragen zijn vastgesteld in februari 2015 en worden verdeeld volgens volgorde van ontvangst.

Andere kansrijke regelingen voor het Recreatieschap Westfriesland zijn POP3 en LIFE (Europa), Nationaal Groenfonds, Water als Economische Drager (WED), de Postcodeloterij en het voormalige Stichting ANWB Fonds.

Verdienmodellen

In deze tijd kijken terreinbeherende organisaties naar mogelijke verdienmodellen om de kosten van beheer en onderhoud te drukken. Dit is niet alleen ingegeven vanuit financiële noodzaak. De kern hiervan is een vraaggestuurde en ondernemersgerichte benadering. Wat is de recreatieve vraag en hoe en door wie kan daarin het beste worden voorzien? De overheid faciliteert, stelt randvoorwaarden (wat kan en mag), maar moet ook ruimte bieden voor vernieuwingen.

De nieuwe verdienmodellen bieden kansen voor het Recreatieschap Westfriesland om, naast de bijdragen vanuit gemeenten, inkomsten te verwerven. Hieronder een overzicht van verdienmodellen, inclusief een beschouwing van de kansrijkheid.

- Werven ondernemers voor terreinen
Dit verdienmodel past het Recreatieschap Westfriesland zeer succesvol toe in het Streekbos. Dit levert toegevoegde waarde voor de recreant en zorgt voor extra inkomsten. Het is kansrijk dit ook op andere terreinen toe te passen. Meest kansrijk zijn Uiterdijk/Schellinkhout en de Vooroever vanwege het intensievere

gebruik van die terreinen. Maar ook op minder drukbezochte terreinen zijn kansen voor combinaties met de markt. Zo kunnen recreatiebedrijven die zelfstandig bezoekers trekken, zoals een wellnessvoorziening, ook uit de voeten op deze terreinen. Randvoorwaarde hierbij is dat gemeenten de planologische ruimte bieden nieuwe functies te realiseren.

- Betaald parkeren

Op een aantal recreatieterreinen in Nederland moeten recreanten betalen voor het parkeren. De ervaring leert dat dit werkt bij terreinen met veel toegevoegde waarde en een grote toestroom van recreanten. Betaald parkeren is niet altijd succesvol. Dit omdat er ook weglekeffecten optreden en bezoekers op ongewenste (maar gratis) plekken gaan parkeren

Invoeren hiervan lijkt in Westfriesland minder kansrijk vanwege de hoge investeringen (slagboom, betaalautomaat en soms ook de infrastructuur) en de relatief lage opbrengsten (aantal bezoekers dat met de auto komt). Ook is het draagvlak hiervoor nog niet onderzocht.

- Evenementen

Het aantal buitenevenementen is sterk gegroeid de laatste jaren. De buitenevenementen maken een andere beleving van de recreatieterreinen mogelijk. Zo worden andere doelgroepen bereikt en de terreinen benut voor een nieuwe manier van recreëren.

Evenementen op recreatieterreinen zijn sterk verschillend, van kleine groepsactiviteiten tot grote meerdaagse muziekfestivals. Evenementen staan vaak op gespannen voet met de natuurwaarden op een terrein en leiden tot overlast voor omwonenden.

Op dit moment vinden er enkele kleinere evenementen plaats op de recreatieterreinen in Westfriesland. Het actiever werven van evenementen biedt mogelijkheden voor aanvullende inkomsten. De opbrengsten hiervan zijn naar verwachting echter beperkt. De terreinen lenen zich qua grootte en ligging niet voor de grote evenementen waarmee substantiële aanvullende inkomsten zijn te verwerven. Voor kleinere evenementen geldt dat kosten (inzet Recreatieschap Westfriesland) en baten meestal in evenwicht zijn.

- Duurzaamheid

Energielandschappen kunnen zorgen voor aanvullende inkomsten op recreatieterreinen. In Nederland zijn voorbeelden te vinden als een biomassa-installatie, een zonnepanelenveld en een energieplantage (wilgen).

Op dit moment zijn de investeringen voor dergelijke projecten nog erg hoog en de opbrengsten nog niet geoptimaliseerd. Genoemde voorbeelden zijn opgepakt als onderdeel van een Green Deal, met subsidie vanuit het Rijk.

Voor de korte termijn lijken dergelijke initiatieven dan ook nog niet kansrijk, voor de langere termijn zijn ze het onderzoeken waard.

- Vignetten voor routenetwerken

Er zijn verschillende gebieden waar recreanten betalen voor het gebruik van routenetwerken. Het idee hierachter is dat de gebruiker betaalt. Gebruikers op de route moeten beschikken over een vignet, dat zij kopen voor een bescheiden bedrag. Het gaat om routenetwerken voor varen, paardrijden en mountainbiken. Dit is succesvol omdat de betreffende routenetwerken iets extra's bieden, waar de gebruiker graag voor wil betalen. Voor wandelen en fietsen wordt dit niet toegepast.

Invoeren hiervan is op dit moment nog niet erg kansrijk. Mountainbiken en paardrijden kan slechts beperkt in Westfriesland, het vaarrouthenetwerk is nog in ontwikkeling. Invoeren op langere termijn lijkt kansrijk. Kanttekening hierbij is dat opbrengsten beperkt zijn en dat het vraagt om goede handhaving.

Financiering van het beheer

Ten aanzien van de structurele kosten voor beheer, onderhoud en vervanging gelden in principe de volgende afspraken:

- Het Recreatieschap Westfriesland draagt de kosten voor zijn eigen recreatieterreinen.
- Voor regionale routenetwerken is het beheer en onderhoud van de bebording aan het Recreatieschap Westfriesland.
- Na eenmalige investeringen in terreinen zijn de kosten voor het beheer voor het Recreatieschap Westfriesland.
- Kosten voor fysieke routes (de ondergrond) zijn voor de grondeigenaren, met uitzondering van de routes over terreinen van het Recreatieschap Westfriesland.
- Nieuwe terreinen van regionale betekenis of terreinuitbreidingen, kunnen na realisatie aan het Recreatieschap Westfriesland in beheer worden gegeven (bijvoorbeeld de uitbreiding van de Vooroever).

Financiering van het Recreatieschap Westfriesland

Het Natuur- en Recreatieplan heeft op korte termijn geen consequenties voor de financiering van het Recreatieschap Westfriesland.

Resultaat van het Natuur- en Recreatieplan is een investering in het aanbod dat het Recreatieschap Westfriesland beheert (in kwantiteit en kwaliteit). Hierbij moet steeds goed gekeken worden naar de beschikbare beheerbudgetten. Indien het Recreatieschap Westfriesland hiervoor geen alternatieve dekkingsmiddelen vindt, kan dit leiden tot verhoging van de bijdrage per inwoner. De discussie hierover verloopt via de jaarlijkse planning- en controlcyclus binnen gemeenteraden bij het bespreken van de begroting.

Het Recreatieschap Westfriesland is het enige Recreatieschap dat geen structurele bijdrage ontvangt vanuit de Provincie Noord-Holland. Met dit plan zoeken Westfriesland en het Recreatieschap Westfriesland nog nadrukkelijker samenwerking met de omliggende regio's en de andere recreatieschappen. Het lijkt dan ook logisch met de provincie in gesprek te gaan over een eventuele bijdrage.

TOEKOMSTBEELD

EEN BLIK IN DE TOEKOMST

Over tien tot vijftien jaar kenmerkt Westfriesland zich door:

- Een aantrekkelijk landschap,
- met groene dorpen en steden,
- een sterke binding met het water,
- met aantrekkingskracht op de omgeving,
- een robuuste natuur,
- en een sterke en veelzijdig landbouwgebied.

EEN AANTREKKELIJK AUTHENTIEK LANDSCHAP

Over tien tot vijftien jaar zijn de kernkwaliteiten van het landschap nog altijd aanwezig. Het afwisselende polderlandschap met authentieke dorpjes en historische steden geeft een oer-Hollands gevoel.

De Westfriese Omringdijk is verder uitgegroeid tot een icoon voor Westfriesland. Een icoon, die het gebied letterlijk omhelst. De dijk heeft een verbindende functie gekregen. Juist de overgangen tussen binnen en buiten vormen interessante plekken in het landschap.

De belevingsmogelijkheden van het landschap hebben een flinke impuls gekregen. Oude landschapselementen zijn in ere hersteld, verhalen zijn leesbaar in het landschap. Het Westfriese landschap biedt over tien tot vijftien jaar veel mogelijkheden om te genieten van ruimte en rust, maar ook om geluiden, geuren en kleuren te beleven.

GROENE DORPEN EN STEDEN

Groene dorpen en steden kenmerken de regio over tien tot vijftien jaar. De kwaliteiten van natuur en landschap leveren een belangrijke bijdrage aan het goede woon- en leefklimaat.

Zowel in het stedelijke gebied als in de dorpen begint het groen dicht bij huis. Langs waterlopen komen wandel- en fietspaden uit op parkachtige groen direct buiten de bebouwde kom. De routes lopen door naar de landbouwgebieden, waarin veel oude landschapselementen in ere zijn hersteld. De routes verbinden recreatieterreinen. Natuur- en recreatiebruggen zorgen voor optimale verbindingen zonder barrières van snel-, spoor- of waterwegen.

Recreatie van bewoners in hun eigen regio is een grote economische factor in de regio. Zo draagt de regiobewoner bij aan de draagkracht voor lokale voorzieningen als winkels, horeca en de verbrede agrarische sector.

EEN STERKE VBINDING MET HET WATER

Westfriesland biedt over tien tot vijftien jaar ruime mogelijkheden voor watersport voor meerdere doelgroepen. De regio staat hier landelijk ook om bekend. Aan de kusten van IJsselmeer en Markermeer is een interessant aanbod voor waterrecreatie, zonnen en zwemmen. Er zijn plekken aangewezen voor meer uitdagende en sportieve vormen van watersport, zoals (kite)surfen.

De jachthavens in Hoorn, Enkhuizen en Medemblik zijn populair. Opgaven op het gebied van waterveiligheid (Marker Wadden en de IJntemaatregelen in het Markermeer) zijn benut om ook recreatieve kwaliteiten van Westfriesland te versterken. Een routenetwerk voor varen maakt het mogelijk het binnenland te verkennen.

De bijzondere relatie van Westfriesland met het water is op veel plekken beleefbaar gemaakt door de verhalen te vertellen. De Westfriese Omringdijk speelt hierin een glansrol. Recreative fietsers en wandelaars hebben volop mogelijkheden het waterrijke gebied te beleven.

AANTREKKINGSKRACHT OP DE OMGEVING

Westfriesland is over tien tot vijftien jaar een interessante bestemming voor de directe omgeving. Doelgroepen die de regio vaak aandoen zijn de inwoners uit het stedelijk gebied van Noord-Holland (bijvoorbeeld Alkmaar, Heerhugowaard en de Metropool Regio Amsterdam). Zij komen voor het watersportproduct of doen de regio aan tijdens een recreatieve tocht. Toeristische Opstappunten aan de randen van de regio zijn logische plekken om een bezoek aan Westfriesland te starten. Goede routestructuren zorgen dat Westfriesland ook per fiets goed te vinden is.

Maar ook toeristen die in de regio verblijven, weten Westfriesland te vinden. Westfriesland weet met interessante producten rondom de thema's water en historie toeristen te trekken die verblijven in Amsterdam en langs de kust. Met de sterke merken zoals Hoorn, Medemblik, Enkhuizen en de Westfriese Omringdijk zet de regio zich op de kaart.

EEN ROBUUSTE NATUUR

Over tien tot vijftien jaar heeft de biodiversiteit in Westfriesland een impuls gekregen. Natuurvriendelijke oevers, natuurlijke bermen en plas-drasgebieden zorgen voor goede leefomstandigheden voor een breed spectrum aan flora en fauna. Weidevogels hebben het er goed doordat inrichting en beheer in delen van Westfriesland goed is afgestemd op hun behoeften.

In de bewoonde gebieden is meer ruimte voor de natuur. Ook draagt het stedelijk gebied bij aan goede leefomstandigheden. De inwoners van dorpen en steden weten hoe zij met groen in hun woonomgeving kunnen bijdragen aan een grotere biodiversiteit.

LANDBOUW ALS BEHEERDER VAN HET LANDSCHAP

De landbouw is en blijft over tien tot vijftien jaar de belangrijkste economische drager en beheerder van het agrarisch cultuurlandschap voor Westfriesland. De landbouwsector staat open voor nauwere samenwerking op het gebied van natuurbeheer en recreatie. Zij draagt onder voorwaarden een steentje bij aan de beleefbaarheid via bijvoorbeeld initiatieven voor verbrede landbouw en routes over boerenland.

Colofon

Opdrachtgever

Opdrachtnemer

Auteurs

Tim Verver
Mieke Coenen

Opmaak

Ronald Koerhuis

Kenmerk: 344197
Versie 4.2
augustus 2016

